

Бібліографія:

1. Бачієва Л. О. (2021) Адаптивне управління науково-дослідною діяльністю магістрів з управління закладами освіти. *Адаптивні процеси в освіті*: зб. матер. 6-го Всеукр. наук. форуму з міжнар. участю. Харків : ТОВ Мачулін, Вип. 3, С. 72-74.

References:

1. Bachiieva L. O. (2021) Adaptive management of scientific-research activity of masters of education management institutions. *Adaptive processes in education*: zb. mater. 6-th Vseukr. nauk. forumu z mizhnar. uchastiu. Kharkiv : TOV Machulin, Vyp. 3, S. 72-74.

Адаптивні процеси в закладах вищої освіти

Жога Руслан Анатолійович

Adaptive Processes in Higher Education Institutions

Ruslan ZHOGA

ruslan20008@gmail.com

Останній час спостерігається підвищення інтересу наукової спільноти до проблеми адаптаційних ресурсів людини як суб'єкту діяльності, спілкування, пізнання. Особливого значення це питання набуває в контексті сучасної інтенсивної трансформації суспільства. Проблема адаптації є актуальною для таких фундаментальних наук як психологія, медицина, педагогіка, юриспруденція та інших прикладних галузей знань. Також проблема адаптації займає одну з ключових позицій у системі вищої освіти. Ефективність навчання у закладі вищої освіти (далі – ЗВО) визначається великою кількістю факторів. Однією з ключових умов повноцінного засвоєння здобувачами вищої освіти (особливо першокурсниками) необхідних знань, умінь і навичок є адаптація до освітнього середовища ЗВО. Для значної частини абітурієнтів сприйняття нової соціальної ролі, колективу, освітнього середовища вищої школи ускладнюють процес адаптації. У них виникають труднощі у створенні комунікативних зв'язків з одногрупниками, викладачами, освоєнні дисциплін, які вивчаються. Ці чинники викликають почуття невпевненості у власних силах, сприйнятті освітнього процесу.

Успішна адаптація у закладі вищої освіти є запорукою формування компетентного фахівця, його подальшого вдосконалення та саморозвитку. Адаптацію в закладі вищої освіти ми розуміємо як здатність особистості стати частиною оточуючого середовища, усвідомити свою приналежність до нього, виконувати його вимоги, норми та правила, які формують позитивний особистісний та соціальний розвиток. Адаптація – це процес та результат внутрішньої та зовнішньої трансформації особистості, активного пристосування до нового способу життя, умов існування. Освітня адаптація передбачає одночасний вплив ряду чинників, які включають у себе суб'єктивні

складові, що залежать, у першу чергу, від здобувачів освіти, та об'єктивні складові, які відображають зміст та організацію освітньої діяльності ЗВО. На думку Л. Антипової, адаптація – це пристосування до нових форм, методів та технологій освітнього процесу; до нових форм контролю за якістю освіти [2, с. 22]. Згідно наукових поглядів Г. Шолохова та І. Чікової, існує три форми адаптації до освітнього середовища закладу вищої освіти [3]:

1. Формальна адаптація, яка пов'язана з когнітивно-інформаційним пристосуванням особистості до нової соціальної групи, з умовами навчання, правилами поведінки в ЗВО та ін.;

2. Соціальна адаптація, що виражається в формуванні та взаємодії неформальних студентських груп як в освітньому середовищі закладу, так і за його межами;

3. Освітня адаптація, яка пов'язана з особливостями сприйняття нового освітнього матеріалу, формами та методами дидактичного процесу, варіативними способами подачі навчального матеріалу.

Адаптації підлягають засоби, форми, методи здобуття нових знань, перетворення суб'єкт-об'єктної взаємодії учасників освітнього процесу в суб'єкт-суб'єктну. Важливим моментом є встановлення зворотного зв'язку при самоконтролі рівня та якості засвоєння освітньої інформації. Ефективна адаптація студентів до освітнього процесу має забезпечуватись організацією роботи, спрямованої на формування компетентної особистості. У процесі реалізації адаптивного навчання головними завданнями закладів вищої освіти є:

– визначення системно-організаційних умов, які сприяють соціально-психологічній трансформації життєвого досвіду здобувача освіти, що забезпечує формування стійкої позиції в навчальній групі;

– розвиток високого рівня загальних та професійних компетенцій;

– підвищення кроскультурної компетенції тих, хто навчається;

– розвиток особистісних якостей, необхідних для успішної адаптації до майбутньої професійної діяльності;

– формування ціннісного ставлення до навчання та професійної діяльності.

Г. Єльнікова зазначає, що критеріями успішності адаптаційного процесу є зміни, спрямовані на збереження або відновлення рівноваги між навчальним процесом і середовищем, яке є агентом цих змін [1]. Таким чином, адаптація абітурієнтів до умов закладів вищої освіти – це багатовимірний процес, який характеризується специфічними особливостями першого року навчання. Грамотна організація освітнього процесу та адаптаційного впливу, врахування індивідуальних особливостей здобувачів освіти дозволить забезпечити їхній

інтерес до отримання нових знань та створити умови для формування компетентних фахівців.

Бібліографія:

1. Адаптивні процеси в національній системі освіти : зб. матер. 5-го Всеукр. наук. форуму, Харків : Мачулін, 2020, 111 с.
2. Антипова Л. А. (2011). Педагогические технологии успешной адаптации личности студента в процессе обучения в вузе. *Казанский педагогический журнал*, Вып. 2, С. 51-55.
3. Шолохова Г. П., Чикова И. В. (2014). Адаптация первокурсников к условиям обучения в вузе и ее психолого-педагогические особенности. *Вестник Оренбургского государственного университета*. Вып. 3 (164). С. 103-104.

References:

1. Adaptivni protsesy v natsionalnii systemi osvity : zb. mater. 5-ho Vseukr. nauk. forumu, Kharkiv : Machulyn, 2020, 111 s.
2. Antypova L. A. (2011). Pedagogicheskiye tekhnolohyy uspeshnoi adaptatsyy lychnosti studenta v protsesse obucheniya v vuze. *Kazanskyi pedagogicheskyi zhurnal*, Vyp. 2, S. 51-55.
3. Sholokhova H. P., Chykova Y. V. (2014). Adaptatsiya pervokursnykov k uslovyam obucheniya v vuze y ee psykholoho-pedahohycheskiye osobennosty. *Vestnyk Orenburhskoho hosudarstvennoho unyversyteta*. Vyp. 3 (164). S. 103-104.

Особливості спілкування підлітка у реальному та віртуальному просторі

Калюжна Євгенія Миколаївна, Федотова Анна Вадимівна

Features of Communication of a Teenager in Real and Virtual Space

Eugenia KALUZHNA, Anna FEDOTOVA

epsi1974@gmail.com, ann.loveyou71@gmail.com

Підлітковий вік – це чи не найбільш відповідальний віковий етап, під час якого закладаються основи моральності, формуються соціальні установки та ціннісні орієнтації, відношення до себе, до людей, до суспільства. В цьому віці стабілізуються риси характеру та базові форми міжособистісної взаємодії. Основні мотиваційні лінії цього періоду пов'язані з активним прагненням до особистісного самопізнання, самовираження і самоствердження.

Психологічний досвід показує, що підлітки активно акумулюють безпосередній досвід спілкування та спостереження. Через реальну участь або присутність вони не лише приймають чи ігнорують суспільні норми, але й визначаються щодо завдань і напряму власного особистісного розвитку. Конфлікт між раціональним та іраціональним у психіці підлітка, а фактично, протистояння двох компліментарних потреб – хаосу і порядку – є одним із парадоксів періоду дорослішання, що обумовлений необхідністю в найкоротший термін адаптуватись до власного «дорослого Я». Майже всі почуття й переживання підлітка, зайнятого активним пошуком власного «Я»,